

DOI: 10.33663/0869-2491-2026-37-454-463

УДК 342.96

О. А. БАНЧУК,
кандидат юридичних наук*
ORCID: 0000-0002-4210-8584

РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНОГО ДЕЛІКТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ОКРЕМИХ ПОСТРАДІАНСЬКИХ ДЕРЖАВ У ПРОЦЕСІ ЇХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У публікації автор розглядає розвиток адміністративного деліктного законодавства держав – членів Європейського Союзу, які були республіками в колишньому Радянському Союзі (Естонська Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка), держав – кандидатів у члени ЄС (Республіка Грузія, Республіка Молдова), та держави, що офіційно заявила про свої євроінтеграційні прагнення (Республіка Вірменія), які мають спільне історичне минуле, зокрема законодавче регулювання. Актуальність дослідження зумовлена нагальною необхідністю реформування законодавства про адміністративні проступки в процесі європейської інтеграції України.

Більшість проаналізованих держав замінили радянські кодекси про адміністративні правопорушення і здійснили суттєві зміни законодавства про адміністративні делікти.

Ключові слова: адміністративне деліктне законодавство, адміністративний проступок, суб'єкт адміністративного проступку, адміністративне стягнення, держава – член Європейського Союзу, європейська інтеграція.

Banchuk Oleksandr. The development of administrative delict law of some post-soviet states in the process of their european integration

In the publication the author studies the development of administrative delict law of the member states of the European Union, which were republics in the former Soviet Union (Republic of Estonia, Republic of Latvia, Republic of Lithuania), candidate states for EU membership (Republic of Georgia and Republic of Moldova) and state that officially declared european integration ambition (Republic of Armenia), which have a common history, including legislative regulation. The relevance of the study is due to the urgent need to reform the legislation on administrative offenses in the process of Ukraine's european integration.

Most of the analyzed States replaced the soviet codes on administrative offenses and made significant changes to the legislation on administrative delicts.

Keywords: administrative delict legislation, administrative offense, subject of administrative offense, administrative sanction, member state of the European Union, european integration.

* **Banchuk Oleksandr**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.)

Вступ. У процесі європейської інтеграції України постало нагальне питання реформування законодавства про адміністративні проступки з метою узгодження його з європейськими стандартами. Зокрема, таке завдання закріплене у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 “Основи процесу вступу до ЄС”»¹. Цим документом схвалені Дорожня карта з питань верховенства права і Дорожня карта з питань реформи державного управління. Вони передбачають необхідність підготовки й ухвалення в 4-му кварталі 2026 року «нового кодифікованого акта про адміністративні проступки відповідно до європейських стандартів та найкращих практик», а також Закону України «Про адміністративну процедуру».

У процесі виконання цього завдання, на нашу думку, доцільно розглянути досвід держав – членів Європейського Союзу та держав – кандидатів у члени ЄС, які мають спільне історичне минуле, зокрема законодавче регулювання. До кола таких держав, які були республіками в колишньому Радянському Союзі, належать Естонська Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка (як держави – члени ЄС), а також Республіка Вірменія (яка офіційно заявила про свої євроінтеграційні прагнення), Республіка Грузія і Республіка Молдова (як держави – кандидати в члени ЄС). Отримані результати дослідження можуть бути використані в процесі реформування українського законодавства про адміністративні проступки.

В українській юридичній науці є лише фрагментарні дослідження зазначеного питання. І якщо про розвиток адміністративного деліктного права в державах Балтії є наш аналіз майже 20-річної давнини², який не враховує останні зміни у цій сфері, та інші публікації³, то про держави Кавказу й Молдову досліджень немає.

Виклад основного матеріалу. В Республіці Вірменія залишається чинним Кодекс про адміністративні правопорушення 1985 року з відповідними змінами⁴. Порівняно з радянським регулюванням суттєвими змінами є визнання юридичних осіб суб'єктами, до яких можуть бути застосовані адміністративні стягнення за окремі види адміністративних правопорушень. З переліку адміністративних стягнень, визначених ст. 23 Кодексу, виключені найбільш обтяжливі санкції у вигляді громадських робіт і адміністративного арешту. Такими стягненнями натеper залишаються: попередження; штраф; оплатне вилучення предмета правопорушення; конфіскація предмета правопорушення; позбавлення спеціального права (керування транспортним засобом).

Іншою особливістю вірменського законодавства про адміністративні делікти є те, що саме адміністративні суди є одними з органів, уповноважених на розгляд справ про адміністративні правопорушення (ст. 223 Кодексу). Особливості розгляду таких справ регулюються статтями 214–216 Кодексу адміністративного судочинства від 2013 року⁵. Притягнення до відповідаль-

ності здійснюється адміністративним судом на підставі позовної заяви державного органу, органу місцевого самоврядування, їх посадової особи, обов'язковим додатком до якої є складений протокол про адміністративне правопорушення (частини 1, 2 ст. 215 Кодексу адміністративного судочинства).

У Республіці Грузія також досі залишається чинним Кодекс про адміністративні правопорушення 1984 року зі змінами⁶. Значна кількість новачій грузинського адміністративного деліктного законодавства схожа з відповідними положеннями вірменського законодавства. У Грузії на відміну від Вірменії досі залишається широкий перелік адміністративних стягнень, який включає в себе також громадські роботи і адміністративний арешт (ст. 24 Кодексу). Цей факт і практика використання владою Республіки Грузія законодавства про адміністративні правопорушення у справах про мирні зібрання зумовила появу низки критичних аналітичних публікацій і висновків, зокрема статті заступника Уповноваженого з прав людини⁷, термінових висновків Організації з безпеки та співробітництва в Європі⁸ та Венеційської Комісії Ради Європи⁹.

Як і у Вірменії, уповноваженими на розгляд справ про адміністративні правопорушення визнаються судді адміністративних судів (ст. 200 Кодексу). Це також закріплено в пункті b-1) ч. 1 ст. 6 Адміністративно-процесуального кодексу Грузії від 1999 року¹⁰. Хоча в самому АПК Грузії, на відміну від подібного вірменського регулювання, відсутні особливості розгляду адміністративними судами таких справ.

Правова система Республіки Грузія характеризується наявністю адміністративно-процедурного закону – Загального адміністративного кодексу від 1999 року¹¹. Ні в Загальному адміністративному кодексі, ні в Кодексі про адміністративні правопорушення не міститься однозначних положень про визнання провадження про адміністративні правопорушення адміністративною процедурою. Оскільки сфера дії Загального адміністративного кодексу не поширюється на судові органи (пункт g) ч. 2 ст. 3), то їхня діяльність у справах про адміністративні порушення регулюється виключно Кодексом про адміністративні правопорушення.

Республіка Молдова належить до держав, які суттєво оновили своє деліктне законодавство з моменту проголошення незалежності. У 2008 році був ухвалений Кодекс про проступки (Codul Contraventional)¹², який замінив радянський Кодекс про адміністративні правопорушення (Codul cu privire la contravențiile administrative) від 1985 року. Виключення з назви кодифікованого акта означення «адміністративний» має не лише термінологічне значення. Цим молдовський законодавець засвідчив виведення права про проступки зі сфери адміністративного права.

І якщо в частині матеріального права положення Карного кодексу (Codul penal) не поширюються на визначення проступків, суб'єктів їх вчинення, видів санкцій за проступки (sanctiunea contravențională) тощо, то на прова-

дження щодо проступків поширюються загальні положення Кодексу карної процедури (Codul de procedură penală). Зокрема, у ч. 3 ст. 374 Кодексу про проступки вказано: «Провадження щодо проступків здійснюється на загальних принципах права, що стосується проступків, на основі Конституції, цього Кодексу, Кодексу карної процедури».

Крім цього положення, Кодекс карної процедури заповнює прогалини (доповнює регулювання) процедури у справах про проступки, передбаченої Кодексом про проступки, щодо: права на захист і правил участі захисника (ст. 378, 392); виклику учасників провадження (ст. 382); витрат провадження (ст. 383) тощо. На доповнення до цього Адміністративний кодекс (Codul administrativ) від 2018 року¹³ чітко встановлює, що він не поширюється на правовідносини органів публічної влади, які діють на підставі Кодексу про проступки (пункт b) ч. 3 ст. 2).

Іншими особливостями законодавства про проступки Республіки Молдова є визнання юридичних осіб суб'єктами вчинення проступків (ст. 17 Кодексу) і до них можуть бути застосовані санкції у виді штрафу та позбавлення права на здійснення певної діяльності (ч. 5 ст. 32). До фізичних осіб передбачене застосування широкого переліку санкцій: попередження, штраф, позбавлення права на здійснення певної діяльності, позбавлення права на зайняття певних посад, нарахування штрафних балів, позбавлення спеціального права, зупинення права керування транспортним засобом, неоплачуваних робіт в інтересах суспільства, арешт (ч. 2 ст. 32 Кодексу).

Юридична освіта і наука Республіки Молдови, як нам видається, не до кінця сприйняла підхід свого законодавця про виведення права про проступки з адміністративного права і його переміщення до «широкого кримінального права». Такий висновок можна зробити на підставі того, що в Молдові право про проступки є науковою спеціальністю 552.07, яка відноситься саме до розділу 552 «Публічне право», а не кримінального права. І викладання права про проступки в Державному університеті Молдови забезпечується кафедрою публічного права¹⁴. А в Академії МВС цей курс ведеться кафедрою публічного порядку і безпеки¹⁵.

Історія розвитку законодавства про проступки Республіки Естонія свідчить про чітке виведення цієї сфери зі сфери адміністративного права і включення її до «широкого кримінального права». У 1992 році був ухвалений перехідний за своїм змістом Кодекс про адміністративні проступки (Haldusõiguserikkumiste seadustiku) на заміну радянському Кодексу (Administratiivõiguserikkumiste koodeksi) 1985 року. Але цей кодекс діяв лише 10 років і у 2002 році він втратив чинність одночасно з ухваленням нового Карного кодексу (Karistusseadustik)¹⁶.

Карний кодекс передбачив два різновиди караних діянь – злочини (kuriteod) і проступки (vääriteod) (ч. 2 ст. 3). Проступками у Кодексі стали колишні окремі «адміністративні проступки», тому на тепер тут містяться такі діяння, як порушення публічного порядку (ст. 262), незаконне викори-

стання однострою (ст. 277), помилковий виклик спеціальних служб (ст. 278), повідомлення про смерть чи народження особи (ст. 282), образа суду (ст. 305) і т. ін.

Але в Особливу частину Карного кодексу перемістилися лише найбільш тяжкі склади діянь з колишніх адміністративних проступків. Інші склади проступків були переміщені законодавцем у спеціальні закони зі сфери оподаткування, екології, земельних відносин, освіти тощо. Однак на всі проступки поширюються загальні положення Карного кодексу про суб'єктів, суб'єктивну сторону, множинність, повторність, покарання і т. ін.

Отже, злочини визначаються лише Карним кодексом (ч. 3 ст. 3), а проступки – Карним кодексом та іншими законами (ч. 3 ст. 3). Суб'єктами вчинення карних діянь (злочинів і проступків) визнаються як фізичні, так і юридичні особи (с. 14). Покараннями за проступки є штраф, арешт або позбавлення права керування транспортним засобом (ч. 4 ст. 3 Карного кодексу).

Провадження (досудове розслідування і судовий розгляд) у справах про злочини регулюється Кримінальним процесуальним кодексом (*Kriminaalmenetluse seadustik*), а у справах про проступки – Деліктно-процесуальним кодексом (*Väärteomenetluse seadustik*)¹⁷, який набрав чинності одночасно з Карним кодексом.

Стаття 2 Деліктно-процесуального кодексу визначає загальне правило, згідно з яким у провадженні щодо справ про проступки застосовуються положення кримінального процесуального законодавства з урахуванням особливостей справ про проступки. Крім вказаного положення, в Кодексі міститься й інше регулювання, на яке поширюється Кримінальний процесуальний кодекс, зокрема: права і обов'язки осіб, які притягаються до відповідальності за проступок (ст. 19); права і обов'язки захисника, його відвід (ст. 21); участь експерта і перекладача (ст. 24); закриття провадження про проступок (ст. 30); збір доказів і здійснення процесуальних дій (ст. 31) тощо. Ці положення використовуються органами виконавчої влади для провадження у справах про проступки переважно в позасудовому порядку. Адже відповідно до ст. 52-1 Деліктно-процесуального кодексу суд розглядає лише один вид проступку «Розпалювання ворожнечі» (ст. 151 Карного кодексу). А всі інші справи про проступки розглядаються самими органами, які виявляють ці діяння.

На відміну від Естонії, *Латвійська Республіка* чітко відносить адміністративне деліктне законодавство до сфери «широкого» адміністративного права. У 2018 році був ухвалений Закон про адміністративну відповідальність (*Administratīvās atbildības likums*)¹⁸, який замінив радянський Кодекс про адміністративні проступки (*Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss*) від 1985 року.

У новому законі визначаються поняття й ознаки складу адміністративних проступків, суб'єкти вчинення проступків, види адміністративних покарань (*administratīvā soda*), провадження у справах про адміністративні проступки, оскарження рішень у відповідних справах, виконання адміністративних

покарань. В особливій частині Закону відсутні склади адміністративних проступків і розміри покарань за їх вчинення, вони перенесені до спеціальних законів.

Суб'єктами вчинення адміністративних проступків визнаються як фізичні, так і юридичні особи (ст. 7 Закону). Видами адміністративних покарань є: попередження, штраф, позбавлення права, зупинення реалізації певного права (ст. 14 Закону).

Про некримінальний характер латвійського адміністративного деліктного законодавства свідчить відсутність серед переліку стягнень громадських робіт і арешту. Хоча законодавець відмовився від адміністративного покарання у вигляді арешту, однак зберігається адміністративне затримання особи як захід забезпечення провадження на строк до 4 годин (ст. 71 Закону).

До 2012 року на провадження щодо проступків поширювалися загальні правила адміністративної процедури. У цей рік були внесені зміни до Адміністративно-процесуального закону (*Administratīvā procesa likums*) від 2001 року¹⁹, згідно з якими рішення у справах про адміністративні проступки не є адміністративними актами (п. 5 ч. 3 ст. 1). Тому в Законі про адміністративну відповідальність врегульована відокремлена процедура у справах про адміністративні проступки, на яку не поширюється ні Адміністративно-процесуальний закон, ні Кримінальний процесуальний закон.

Право про адміністративну відповідальність викладається, зокрема в Латвійському університеті на кафедрі публічного права, яка, зокрема, забезпечує викладання адміністративного права²⁰.

Адміністративне деліктне законодавство *Литовської Республіки* було суттєво оновлене шляхом ухвалення Кодексу про адміністративні проступки (*Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas*) від 2015 року²¹, яким замінили Кодекс від 1984 року (*Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas*).

Кодекс має звичну для нас структуру і складається із загальної, особливої і процедурної частин. Особливість литовського Кодексу в тому, що в ньому об'єднані всі склади адміністративних проступків і стягнень за їх вчинення.

Адміністративними стягненнями (*administracinių nuobaudų*) є: попередження; штраф; громадські роботи (ст. 23 Кодексу). Отже, арешт виключений з переліку стягнень. Однак особливістю є запровадження додаткових до стягнень адміністративних заходів (*administracinio poveikio priemonės*), передбачених ст. 27 Кодексу. До цих заходів віднесені: позбавлення спеціального права; конфіскація предметів; зобов'язання брати участь у програмах (курсах) профілактики алкоголізму та наркоманії, раннього втручання, охорони здоров'я, ресоціалізації, покращення спілкування з дітьми; заборона відвідування заходів у публічних місцях.

Процедура у справах про адміністративні проступки є цілісною, але на багато її етапів поширюються положення Карного процесуального кодексу. Йдеться про: визначення правил підсудності справ (ст. 572 Кодексу про адмі-

ністративні проступки); використання інформаційних технологій у провадженні (ст. 574-1); вирішення питань про відводи посадових осіб, які розглядають справи про адміністративні проступки, спеціалістів, експертів, перекладачів (ст. 576); повноваження посадових осіб на здійснення процесуальних заходів (ст. 593); вилучення предметів і документів (ст. 600).

Водночас Закон про публічну адміністрацію (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas) від 1999 року²² не поширюється на процедуру у справах про проступки.

Висновки. Більшість проаналізованих держав (Естонія, Латвія, Литва, які є членами ЄС, та Молдова як держава-кандидат) замінили радянські кодекси про адміністративні правопорушення. У Вірменії і Грузії досі залишаються чинними кодекси з соціалістичних часів з відповідними змінами.

Найрадикальніші, на нашу думку, зміни відбулися в Естонській Республіці, де сферу проступків повністю вивели з адміністративного права і визнали її частиною «широкого кримінального права». Ознаками цього стало включення положень про проступки і їх складів у Карний кодекс, а також поширення загальних положень Кримінального процесуального кодексу на процедуру у справах про проступки.

Близьким до естонського є підхід Молдови, де на рівні законодавства протиправні діяння перейменували з «адміністративних правопорушень» у «проступки», а на справи про проступки поширили положення Кодексу карних процедур.

Латвія і Литва запровадили у себе змішаний підхід, коли «адміністративні проступки» не відносяться до кримінального права і є самостійним правовим інститутом, але на провадження у відповідних справах поширюється кримінальне процесуальне законодавство.

Естонія і Латвія провела певну декодифікацію складів проступків, розмістивши їх у спеціальних законах. У їх систематизованих законодавчих актах відсутні склади проступків, там лише містяться визначення поняття протиправних діянь, суб'єктів їх вчинення, видів стягнень і процедура притягнення до відповідальності.

У переважній більшості проаналізованих держав юридичні особи визнані повноцінними суб'єктами або вчинення деліктів, або притягнення до відповідальності.

Також простежується чітка тенденція до відмови у Вірменії, Латвії та Литві від найбільш обтяжливого стягнення (покарання) у вигляді арешту, та відмова у Вірменії, Естонії, Латвії – від громадських робіт. Водночас наявність таких стягнень у системах, які належать до «широкого кримінального права», на нашу думку, є природним і не повинно викликати жодних заперечень.

Найбільш поширеними адміністративними стягненнями залишаються попередження, штраф і позбавлення спеціального права. Цікавим є досвід Литви, де, крім стягнень, передбачено застосування до осіб, які вчинили порушення, додаткових адміністративних заходів.

Досвід пострадянських держав засвідчує доцільність у процесі європейської інтеграції України:

- розвитку законодавства про адміністративні проступки в межах адміністративного права;
- визнання юридичних осіб повноцінними суб'єктами адміністративного проступку;
- відмови від найбільш обтяжливих адміністративних стягнень у вигляді арешту та громадських робіт.

1. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 р. № 475-р. *Офіційний вісник України*. 2025. № 49. Ст. 3399. 2. Адміністративне деліктне законодавство: зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / автор-упорядник О. А. Банчук. Київ, 2007. 912 с. 3. Миронюк Р. В., Миронюк С. А. Особливості застосування поліцейськими заходів адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення та порядку оскарження їх застосування: зарубіжний досвід і впровадження його в Україні. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/190/5218/10979-1?inline=1>; Пенькова К. Огляд європейського законодавства щодо поділу правопорушень на злочини, кримінальні проступки та адміністративні правопорушення. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29291.pdf>; Шульга Є. В. Особливості правового регулювання адміністративно-деліктних відносин у державах Європи. *Правителі та публічне право*. 2017. № 4. С. 114–118. URL: http://www.pp-law.in.ua/archive/4_2017/26.pdf 4. Code of administrative offences of Armenia. URL: <https://www.arlis.am/hy/acts/137921> 5. Code of administrative justice of Armenia. URL: <https://www.arlis.am/ru/acts/87705> 6. Administrative Offences Code of Georgia. URL: <https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/28216?publication=512> 7. Burjanadze G. Administrative Offences Code of Georgia (made in Soviet Union) and the International system of human rights. *Constitutional Law Review*. 2022. № 16. P. 58–69. URL: <https://clr.iliauni.edu.ge/index.php/journal/article/view/165/295> 8. Venice Commission. Urgent Opinion on amendments to the Code of administrative offences and the Law on assemblies and demonstrations. CDL-PI(2025)004-e. 3 March 2025. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2025\)004-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2025)004-e) 9. OSCE. Urgent Opinion on proposed amendments to the Law on assemblies and demonstrations and to the Administrative Offences Code. FOPA-GEO/487/2023. 6 November 2023. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/7/a/557847_0.pdf 10. Administrative Process Code of Georgia. URL: <https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/16492?publication=98> 11. General Administrative Code of Georgia. URL: <https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/16270?publication=43> 12. Codul Contravențional al Republicii Moldova. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151031&lang=ro 13. Codul administrativ al Republicii Moldova. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150447&lang=ro 14. Universitatea de Stat din Moldova. URL: https://drept.usm.md/?page_id=9225 15. Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne. URL: <https://academy.police.md/> 16. Karistuseseadustik. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072025009> 17. Väärteomenetluse seadustik. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/VTMS> 18. Administratīvās atbildības likums. URL: <https://likumi.lv/ta/id/303007-administrativas-atbildibas-likums> 19. Administratīvā procesa likums. URL: <https://likumi.lv/ta/id/303007-administrativas-atbildibas-likums>

lv/ta/id/55567-administrativa-procesa-likums 20. Latvijas Universitāte. Valststiesību zinātņu katedras. URL: <https://www.jf.lu.lv/par-mums/katedras/valststiesibu-zinatnu-katedra/> 21. Lietuvas Republikos administracinių nusižengimų kodeksas. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5b92d6af3f6a2e8b/GxJymFAAJV> 22. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.83679/asr>

References

1. Deyaki pytannya zabezpechennya perehovornoho protsesu pro vstup Ukrainy do Yevropeys'koho Soyuzu za klasterom 1 «Osnovy protsesu vstupu do YES»: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.05.2025 r. № 475-r. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy*. 2025. № 49, st. 3399 (in Ukr.).
2. Administratyvne deliktne zakonodavstvo: Zarubizhnyy dosvid ta propozyziyi reformuvannya v Ukraini / Avtor-uporyadnyk O. A. Banchuk. Kyiv, 2007. 912 s. (in Ukr.).
3. Myronyuk R. V., Myronyuk S. A. Osoblyvosti zastosuvannya politseys'kymy zakhodiv administratyvnoyi vidpovidal'nosti za vchynennya pravoporushennya ta poriadku oskarzhennya yikh zastosuvannya: zarubizhnyy dosvid i vprovadzhennya yoho v Ukraini. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/190/5218/10979-1?inline=1> (in Ukr.); Pen'kova K. Ohlyad yevropeys'koho zakonodavstva shchodo podilu pravoporushen' na zlochyny, kriminal'ni prostupky ta administratyvni pravoporushennya. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29291.pdf> (in Ukr.); Shul'ha Ye. V. Osoblyvosti pravovoho rehulyuvannya administratyvno-deliktnykh vidnosyn u derzhavakh Yevropy. *Pryvatne ta publichne pravo*. 2017. № 4. S. 114–118. URL: http://www.pp-law.in.ua/archive/4_2017/26.pdf (in Ukr.).
4. Code of administrative offences of Armenia. URL: <https://www.arlis.am/hy/acts/137921>
5. Code of administrative justice of Armenia. URL: <https://www.arlis.am/ru/acts/87705>
6. Administrative Offences Code of Georgia. URL: <https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/28216?publication=512>
7. Burjanadze G. Administrative Offences Code of Georgia (made in Soviet Union) and the International system of human rights. *Constitutional Law Review*. 2022. № 16. P. 58–69. URL: <https://clr.iliauni.edu.ge/index.php/journal/article/view/165/295>
8. Venice Commission. Urgent Opinion on amendments to the Code of administrative offences and the Law on assemblies and demonstrations. CDL-PI(2025)004-e. 3 March 2025. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2025\)004-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2025)004-e)
9. OSCE. Urgent Opinion on proposed amendments to the Law on assemblies and demonstrations and to the Administrative Offences Code. FOPA-GEO/487/2023. 6 November 2023. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/7/a/557847_0.pdf
10. Administrative Process Code of Georgia. URL: <https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/16492?publication=98>
11. General Administrative Code of Georgia. URL: <https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/16270?publication=43>
12. Codul Contravențional al Republicii Moldova. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151031&lang=ro
13. Codul administrativ al Republicii Moldova. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150447&lang=ro
14. Universitatea de Stat din Moldova. URL: https://drept.usm.md/?page_id=9225
15. Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne. URL: <https://academy.police.md/>
16. Karistusseadustik. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072025009>
17. Väärteomenetluse seadustik. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/VTMS>
18. Administratīvās atbildības likums. URL: <https://likumi.lv/ta/id/303007-administrativas-atbildibas-likums>
19. Administratīvā procesa likums. URL: <https://likumi.lv/ta/id/55567-administrativa-procesa-likums>
20. Latvijas Universitāte. Valststiesību zinātņu katedras. URL: <https://www.jf.lu.lv/par-mums/katedras/valststiesibu->

zinatnu-katedra/ 21. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4e6e66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/GxJymFAAJV>
22. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.83679/asr>

Banchuk Oleksandr. The development of administrative delict law of some post-soviet states in the process of their european integration

In the publication the author studies the development of administrative delict law of the member states of the European Union, which were republics in the former Soviet Union (Republic of Estonia, Republic of Latvia, Republic of Lithuania), candidate states for EU membership (Republic of Georgia and Republic of Moldova) and state that officially declared european integration ambition (Republic of Armenia), which have a common history, including legislative regulation. The relevance of the study is due to the urgent need to reform the legislation on administrative offenses in the process of Ukraine's european integration.

Most of the analyzed States replaced the soviet codes on administrative offenses and made significant changes to the legislation on administrative delicts. Significant changes happened in Republic of Estonia, where the sphere of misdemeanors was completely removed from administrative law and recognized as part of "broad penal law". Moldova's approach is close to the estonian one, where illegal action were renamed from "administrative offenses" to "misdemeanors".

Latvia and Lithuania have introduced a mixed approach, where "administrative offenses" do not belong to criminal law, but criminal procedural legislation applies to proceedings in relevant cases.

In Armenia and Georgia the law on administrative offenses fully belongs to the sphere of administrative law. Estonia and Latvia have carried out a certain decoding of the components of misdemeanors, placing them in special laws. Their systematized legislative acts do not contain the components of misdemeanors, there is only a definition of the concept of illegal acts, subjects of their commission, types of penalties and the procedure for bringing to justice.

In the majority of the analyzed states, legal entities are recognized as subjects of committing the delicts or bringing to liability. There is also a clear tendency to refuse in Armenia, Latvia and Lithuania such penalty as shortterm arrest, and to refuse in Armenia, Estonia, Latvia – community service. The most common administrative penalties are warnings, fines and deprivation of a special right.

Keywords: *administrative delict legislation, administrative offense, subject of administrative offense, administrative sanction, member state of the European Union, european integration.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 12.12.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 03.03.2026

Дата публікації: 24.03.2026